

I.

I, n. 4. 1) Sjelljud, nionde bokstafven i alfabetet. Har alltid sitt egna ljud, långt eller kort, utom i några få från franskan lånade ord, t. ex. *Bulletin*, bullettänng. — 2) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven I uttalas. — Man säger äfven *i-ljud*. — 3) Förkortningar: *ib.* ell. *ibid.* = *ibidem*. — *id.* = *idem*. — *i. e.* = *id est*. — *inf.* = *infunde*. — *inv.* = *invenit*. — *it.* = *item*.

I, prep. förkortad af *Ut.* Betecknar i allmänhet en saks förhållande till det inre af något, som innehåller eller emottager den. Utmärker särskilt: 1) (i fråga om Rum) a) Varande, befintlighet, vistande, läge inom gränserna, omkretsen af något. *Vara i ett rum. Vistas i en stad, ett land. Bo i Stockholm, i Sverige. Här i landet. Sitta i kyrkan, i vagnen. Hafva något liggandes i en låda. Bladen i en bok. Platt i bottnen. I ett träd, inuti dess stam; äfv. i kronan, emellan dess grenar; äfv. på någon af de yttre qvistarna, t. ex.: en fågel sitter i trädet.* — (Fig.) *I spelsen för arméen, såsom dess befälhafvare. Torka i solen, i solskenet. Vara skicklig i en konst, en vetenskap. Söka exempel i historien. Utmärka sig i en batalj. Taga del i något. Stor i fred som i krig. I hans ställe.* — b) Rörelse, förflyttning till en ort, ett ställe, in i ett föremål. *Ingå i rummet, i huset. Gå i kyrkan. Gå i land. Lägga något i en låda. Gifva någon ett värjstyg i armen. Införa en artikel i en tidning.* (Fig.) *Sätta sig i sinnet att . . . . Taga någon i hand. Taga något i handen. Taga någon i kragen. Slå någon i pannan. Slå vatten i ett kärl, säd i en säck. Hunden bet honom i benet.* (Fig.) *Falla i glömska. Blanda sig i en sak. Inträda i tjenst. Inlåta sig i en strid. Det faller hvar och en i ögonen. Sägna en något midt i synen.* — 2) (i fråga om tid) Utmärker: a) En viss tidrymd, hvarunder något skett, sker eller skall ske. *Han kom i förliden vecka. Det hände i förra seklet. Det afgöres i dag, i eftermiddag, i afton. Händelsen har passerat i vår, i sommar, i jul, denna vår, &c. Vi råkas i middag, i afton, i morgon. Bröllopet kommer att stå i vår, i sommar, i pingst. I regn, i vackert väder, i solsken. I min fars lifstid. I min tid, under den tid jag lefver. I veckan, i månaden, hvarje vecka, månad; äfv. denna v., m. I tid, medan tid är. I mannaminne, så långt nu lefvande menniskor kunna minnas tillbaka.* — Framför genitiven af vissa tidsord betecknar I alltid en förluten tid, t. ex.: *I aftons, i morgons, i middags, i måndags, i tisdags;* (i dagligt tal) *i våras, i somras, i höstas, i vintras, i julas, i påskas, i pingstas, i st. f. i går afton, denna morgon, middag, förliden måndag, vår, sommar, &c. I fjol, sistlidet år. I förrårs, året före det sistlidna. I jans, nyss, för en liten stund sedan.* — b) En viss tidrymd, under hvars hela lopp ifrån början till slut en handling, en verkning, ett tillstånd fortfar, fortfarit eller skall fortfara. *Leffa i femtio, i hundra år. Regnet varade i fjorton dagar. I år är han tjenstfri. Stilleståndet skall räcka i två år.* — 3) Riktning, läge, i afseende å väderstreck. *Vägen*

löper i norr och söder. Kyrkan ligger i öster och vester, med gallarna åt ö. och v. — 4) Tillstånd, varelsesätt. *Ett fruktträd i blomning. Ligga i feber, i barnsäng. Håret är i oordning. Vara i fara, i nåd, i onåd, i lifvet.* — 5) Afsigt, ändamål. *Han har gjort det i afsigt att . . . . Gifva någon i utbyte mot en sak.* — 6) Betydelse. *Ordet användes här i bemärkelse af . . . . Stället bör tydas i en helt annan mening.* — 7) Förändring. *Narcissus blef förvandlad i en blomma. Molnet upplöser sig i regn. Uppgå i rök. Hans kärlek förbytes i hat. Smälta i hetta.* — 8) Sysselsättning. *Vara stadd i arbete, i bön.* — 9) Form. *Sluta sig, ändas i en spets. Utgå i en vinkel. Resa sig i form af en pyramid.* — 10) Delning. *Dela en armé i två afdelningar. Ett poem i 4 sånger. En teaterpjäs i fem akter.* — 11) Klädsel. *Vara klädd i jagtdrägt, i rock, i kapp.* Gå i stöfvar, i skjortan. — 12) Afseende, synpunkt, inskränkning. *Öfverträffa någon i behag, i mod. Hvari har jag gjort er orädt? I maskulin, i plural. I moll, i dur, i den öfverliggande oktaven. Han har så mycket i sold, i lön. I lagfarenhet, i teologien. Öfva sig i skrifning. Det gör i vårt mynt 100 R:dr. Det kostar så och så mycket i tryckning.* — 13) Sättet, huru något sker. *I tre språng var jag hos honom. Jag skall i få ord förklara sammanhanget. I största hast. I hemlighet.* — 14) Ämnet, hvaraf något är gjort. *Arbete i jern, i trä.* — 15) Brukas stundom, för att beteckna föremålet, ämnet, hvarom fråga är. *I honom hade han en trogen vän.* — 16) I åtskilliga talesätt, såsom t. ex.: *I sjelfva verket, I och för sig sjelft, I allmänhet, I korthet, I Herranom, I sanning, I början, I förstone, m. fl.,* som ses alla på sina ställen, der hufvudordet förekommer. — 17) *I sig* (tonvigt på *i*), såges om något, som är förloradt, förbrukadt, sönderslaget, förtärdt, förstördt, med ett ord, hvad som icke mera finnes till eller hvaraf intet mera finnes kvar. *Rocken är i sig. Penningarna äro i sig. Allt syltet är i sig.* — 18) Ingår i åtskilliga sammansättningar med verber, nomina eller partiklar, med det allmänna begreppet af varande uti eller förflyttning till det inre af något, t. ex.: *Islå, Isätta, Ikalf Ibland, m. fl. — I det* (tonvigten på *det*), konj. Betecknar, att något sker, göres på samma gång som ett annat, t. ex.: *I det han sade så, bockade han sig.* Någon gång säges äfv. i samma mening: *I det samma, t. ex.: I det samma han gick, slog han igen dörren.*

IAKTTAGA, v. a. 3. (böjes som *Taga*) 1) Med uppmärksamhet och i någon viss afsigt gifva akt på något. *I symptomerna af en sjukdom, väderlekens förändringar.* Brukas för denna bem. mindre ofta, nästan endast i fråga om fysiska rön, i samma mening som *Observera*. Se f. ö. *Taga i akt* (under *Akt*). — 2) Anmärka. *Jag har i-gt, att det råder någon kallsinnighet emellan dem. Jag har hos denne författare i-git en egenhet, som . . . . Jag ber er noga i skilnaden emellan dessa begge saker.* — *Syn.* Anmärka, Märka, *Observera, Lägga märke till, Finna.* — 3) Uppfylla, efterleva, hvad som